

Αθήνα, 9 Σεπτεμβρίου 2021

Συμμετοχή του Επιμελητηρίου Περιβάλλοντος και Βιωσιμότητας στη δημόσια διαβούλευση επί του Σχεδίου Νόμου του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Στρατηγικές επενδύσεις και βελτίωση του επενδυτικού περιβάλλοντος μέσω της επιτάχυνσης διαδικασιών στις ιδιωτικές και στρατηγικές επενδύσεις»

Σχολιάζονται το άρθρο 3 (περιβαλλοντικές ρυθμίσεις), το άρθρο 4 (πολεοδομικές ρυθμίσεις) και το άρθρο 5 (παραχώρηση χρήσης αιγιαλού και παραλίας).

<http://www.opengov.gr/ypoiain/?p=12545>

Η παράκτια ζώνη (αιγιαλός, παραλία, θαλάσσιος χώρος, πυθμένας) αποτελεί ένα ενιαίο και δυναμικό οικοσύστημα εξαιρετικά ευαίσθητο από τη φύση του. Η διαμόρφωση της παράκτιας ζώνης καθορίζεται από φυσικούς ουσιαστικούς παράγοντες, οι κυριότεροι των οποίων είναι ο υδροδυναμικός (προσπίπτων κυματισμός), ο ατμοσφαιρικός (ροή μέσω ποταμών και βροχοπτώσεων) και η λιθολογική της σύσταση. Όσο μακροχρόνια είναι η διαδικασία επίτευξης οικολογικής ισορροπίας στο οικοσύστημα αυτό, τόσο εύκολη και γρήγορη είναι και η αποσταθεροποίησή του εξ αιτίας των ανθρωπίνων παρεμβάσεων. Παρεμβάσεις που καθίστανται όλο και πιο επικίνδυνες και καταστροφικές υπό το κράτος της κλιματικής αλλαγής*.

Όλα τα παραπάνω τα γνωρίζει εδώ και χρόνια η επιστήμη (παράκτια γεωλογία, ιζηματολογία, γεωλογική ωκεανογραφία). Τα επιβάλλει το Σύνταγμα (άρθρο 24), η αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης και η διεθνής και ενωσιακή νομοθεσία (αρχές Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης [Integrated Coastal Zone Management], αρχές της Θαλάσσιας Στρατηγικής [Marine Strategy] και του Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού [Maritime Spatial Planning], η Σύμβαση της Βαρκελώνης για την προστασία της Μεσογείου, το Πρωτόκολλο για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών της Μεσογείου, κυρωθέν με την απόφαση του Συμβουλίου Ε.Ε. 4/12/2008 κ.λπ.). Τα επικυρώνει παγίως και η νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας**. Ο μόνος που φαίνεται να μην τα γνωρίζει είναι ο Έλληνας νομοθέτης. Επιμένει διαχρονικά και πεισματικά να θεωρεί την παράκτια ζώνη, τον αιγιαλό, ακόμα και το θαλάσσιο χώρο, ως ιδιωτική του περιουσία, την οποία μπορεί να μεταχειρίζεται κατά το δοκούν.

Το προτεινόμενο νομοσχέδιο δίνει τη χαριστική βολή στη μακροχρόνια κακοποίηση των ακτών της χώρας. Έχουν προηγηθεί αμέτρητες καταπατήσεις, αυθαίρετες ανοικοδομήσεις, χαριστικές παραχωρήσεις και πλήθος διατάξεων που ροκανίζουν αποσπασματικά τα παράκτια οικοσυστήματα. Έχει προηγηθεί η απόπειρα ιδιωτικοποίησης του αιγιαλού και της παραλίας το 2014, μέσω μιας επιστημονικά διάτρητης διαδικασίας καθορισμού των οριογραμμών τους, η οποία ματαιώθηκε τότε χάρη στην έντονη αντίδραση πολιτών και φορέων σε πανελλαδικό επίπεδο.

Σήμερα επιχειρείται απροκάλυπτα κάτι πολύ πιο ριζικό και επικίνδυνο. Επικίνδυνο τόσο περιβαλλοντικά όσο και κοινωνικά. Ο νομοθέτης δηλώνει, απερίφραστα πλέον, ότι ο αιγιαλός, η παραλία και η θάλασσα παύουν να είναι οικοσυστήματα και κοινόχρηστα δημόσια αγαθά. Παύουν να υπόκεινται στους φυσικούς νόμους που αναγνωρίζει η επιστήμη και στους νομικούς περιορισμούς που επιβάλλονται από τη διεθνή νομοθεσία και δεσμεύουν τη χώρα. Παύουν να ανήκουν σε όλους. Τέλος η ελεύθερη πρόσβαση των πολιτών σε θάλασσες και ακτές και η απόλαυσή τους σύμφωνα με τον προορισμό τους.

Από δω και πέρα η παράκτια ζώνη αντιμετωπίζεται ως το ελκυστικό αντάλλαγμα που προσφέρεται στους επίδοξους επενδυτές, στρατηγικούς και μη, προκειμένου να τους δελεάσει. Μπορούν να την μπαζώσουν, να δημιουργήσουν προσχώσεις, ακόμα και νησιά, να την αποκλείσουν από κάθε πρόσβαση, να την οικοδομήσουν και γενικά να τη μεταχειριστούν με όποιο τρόπο έχει φανταστεί το επενδυτικό τους σχέδιο. Και επιπλέον δεν χρειάζεται να ανησυχούν για όρους και απαγορεύσεις. Σύμφωνα με τα άρθρα 3, 4 και 5 του νομοσχεδίου, το κάθε επενδυτικό σχέδιο θα αντιμετωπίζεται ξεχωριστά. Ο επενδυτής θα εξασφαλίζει ειδικό κατά παρέκκλιση προνομιακό καθεστώς που θα προτείνει ο ίδιος και θα εγκρίνεται με συνοπτικές ad hoc διαδικασίες (ευτυχώς πάντως προβλέπεται επταήμερη διαβούλευση!!!). Τα ειδικά αυτά πολεοδομικά καθεστώτα θα απαλλάσσουν το εκάστοτε επενδυτικό σχέδιο από τους χωροταξικούς, πολεοδομικούς και περιβαλλοντικούς περιορισμούς που ισχύουν για τους κοινούς θνητούς. Θα προβλέπουν όρους δόμησης κατά παραγγελία (αποστάσεις κτιρίων από τα όρια του οικοπέδου και μεταξύ τους, συντελεστές δόμησης, συντελεστές εκμετάλλευσης κατ' όγκο, ανώτατο ύψος και ποσοστό κάλυψης και κάθε είδους παρεμβάσεις στις θάλασσες και τις ακτές). Τα καθεστώτα αυτά θα επιτρέπονται παντού, ακόμα και σε περιοχές Natura, χωρίς να απαιτείται η συμβατότητά τους με τα διαχειριστικά σχέδια και τις ανάγκες ειδικής προστασίας των περιοχών αυτών. Η ειδική και κατά παρέκκλιση διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης που θεσπίζει το επίμαχο νομοσχέδιο αποτελεί διακωμώδηση του Συντάγματος, της ενωσιακής νομοθεσίας και της πάγιας νομολογίας του ΣτΕ.

Όσο για την ελεύθερη πρόσβαση των πολιτών στις ακτές και τη θάλασσα, το άρθρο 5 του νομοσχεδίου είναι σαφές. Αν ενοχλείται ο επενδυτής, η καθ' οιονδήποτε τρόπο χρήση από τρίτους απαγορεύεται.

Εν κατακλείδι, η παρούσα διαβούλευση αποτελεί ευτελισμό της ίδιας της διαδικασίας καθ' εαυτήν. Στην πραγματικότητα, πολίτες και φορείς καλούνται να τοποθετηθούν απέναντι σε κάτι εξ ορισμού απαράδεκτο: Τη μετατροπή των ελληνικών ακτών και θαλασσών από κρίσιμο στοιχείο του φυσικού περιβάλλοντος και κοινόχρηστο δημόσιο αγαθό σε ιδιωτικό οικόπεδο διατιθέμενο στην αγορά για κάθε χρήση. Το μέλημα του νομοθέτη οφείλει να είναι η αποκατάσταση και εξυγίανση των παντοιοτρόπως κακοποιημένων ακτών της Ελλάδας. Το νομοσχέδιο του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων για τις στρατηγικές επενδύσεις έπρεπε επομένως, αν μη τι άλλο, να θωρακίζει την παράκτια ζώνη, το μοναδικό

αυτό συγκριτικό πλεονέκτημα της χώρας, έναντι της διεθνούς και εγχώριας αγοράς, ώστε να μην σπαταληθεί ανεπανόρθωτα μέσα σε λίγα μόνο χρόνια.

Με λίγα λόγια, τα κρίσιμα άρθρα 3, 4 και 5 του νομοσχεδίου δεν επιδέχονται παρατηρήσεις ούτε βελτίωση. Μόνο απόσυρση και συγγνώμη.

-----

* Ο Καθηγητής Γεώργιος Χρόνης, τ. Δ/ντής του Ελληνικού Κέντρου Θαλασσίων Ερευνών (θεσμικού επιστημονικού συμβούλου της Κυβέρνησης) και μέλος του Επιστημονικού Συμβουλίου του Επιμελητηρίου Περιβάλλοντος, επισημαίνει ότι ο ρόλος της ανθρώπινης παρέμβασης στην ακτογραμμή είναι καθοριστικός για να αλλάξει όλη την ακτογραμμή σε διάστημα που κανείς δεν μπορεί να συλλάβει. Αρκεί να ρίξεις έναν ογκόλιθο δύο μέτρα μακριά από την ακτογραμμή προς το μέρος της θάλασσας για να εισπράξεις άμεσα την αντίδραση της φύσης. Το πολύ σε δύο μήνες η ακτογραμμή θα έχει ενωθεί με τον ογκόλιθο. Μάθημα για παιδιά, κι όμως σε ένα μεγάλο αριθμό των ελληνικών ακτογραμμών έχουν ασελήσει δεκάδες διπλωματούχοι μηχανικοί ακόμα και καθηγητές λιμενολόγοι [...]

Το σημαντικότερο χαρακτηριστικό του άρθρου 5 του νομοσχεδίου είναι η επιστημονική ανεπάρκεια του συντάκτη σε ό,τι αφορά τις δυναμικές διεργασίες που επικρατούν στον αιγιαλό και οφείλονται ιδίως στον άνεμο και τούς επικρατούντες κυματισμούς. Η μετατόπιση του αιγιαλού (χερσαία παραλία) προς το υδρογραφικό μηδέν της ακτογραμμής λόγω της προώθησής της (εξαιτίας των κατασκευών επάνω σε αυτή), θα προκαλέσει αλλοίωση στην εγκάρσια διατομή της παραλίας με αποτέλεσμα την διατάραξη της υδροδυναμικής ισορροπίας. Στο ίδιο άρθρο επιτρέπεται η δημιουργία «ακόμα και προσχώσεων». Η αναγραφόμενη πρόταση είναι τελείως αόριστη και επικίνδυνη. Όπως είναι άλλωστε γνωστό, η Συνθήκη της Βαρκελώνης απαγορεύει το dapping στη θάλασσα. Οι ακτογραμμές της Χώρας έχουν ήδη υποστεί την μεγαλύτερη περιβαλλοντική ασέλγεια μέσα από προγράμματα “αναβάθμισης”. Χιλιάδες είναι τα παραδείγματα όπως η παραλία της Κατερίνης, της Κρήτης, οι ακτές στην βόρεια Πελοπόννησο κ.λπ.

** Το ΣτΕ διαχρονικά επιτάσσει την ήπια ανάπτυξη των ακτών ως ευπαθών οικοσυστημάτων, την ίδρυση αγκυροβολίων και τουριστικών λιμένων μόνο στα πλαίσια ευρύτερου χωροταξικού σχεδιασμού, την προστασία του αισθητικού κάλλους των ακτών, την προστασία των ακτών κολύμβησης, την προστασία των παραδοσιακών λιμένων και της μορφολογίας των ακτών των παραδοσιακών οικισμών, την απαγόρευση επέκτασης η δημιουργίας νέων οικισμών σε μικρά νησιά χωρίς συνάρτηση προς το χωροταξικό σχέδιο αυτών κ.λπ.